

Landslaget for lokal- og privatarkiv – LLP - er en fagpolitisk og landsdekkende interesseorganisasjon som siden 1986 har jobbet for å fremme vern og formidling av kommunale arkiver og privatarkiver, samt heve den faglige kvaliteten på dette arbeidet. Vi har ca. 140 institusjonsmedlemmer fra hele landet. Blant annet er alle de kommunale arkivinstitusjonene medlemmer i LLP, sammen med privatarkivinstitusjoner, museum, organisasjoner og historielag. Til sammen representerer disse 140 arkiv- og museumsinstitusjonene et stort antall profesjonelle arkivarer, som alle forvalter en viktig del av vår felles hukommelse.

Vi er bedt om å si noe om felles utfordringer – og løsninger. Samtidig representerer vi hver vår organisasjon eller statlig virksomhet. Sånn sett er vi alle litt eller ganske forskjellig. Og at LLP har sine ”kjepphester” på lik linje med Norsk Arkivråd bør ikke overraske. Og at Riksarkivaren ikke kan uttale seg noe særlig om regjeringens arkivpolitikk er selvsagt. Men: i bunn og grunn tror jeg at vi alle kan enes om det aller viktigste, nemlig at arkiv er en overmåte viktig aktivitet for det norske samfunnet, og at uten arkivene og arkivarene så stopper Norge. Og at dette viktige arbeidet krever retning, form og ikke minst ressurser.

Hva er LLP opptatt av?

I sine møter med Stortingspolitikere har LLP de siste åra har spesielt opptatt av to ting. **Det ene** gjelder privatarkivarbeidet i sin alminnelighet, som vi mener må styrkes vesentlig. **Det andre** gjelder støtteordninger for arkivsektoren. Vi har også tatt opp det kraftige kuttet som Arbeiderbevegelsens arkiv fikk i fjor, samt påpekt overfor Stortinget at det generelt er en skjevfordeling av ressurser til arkivsektoren sammenlignet med biblioteks- og museumssektoren. I fjor ga LLP klart uttrykk for at Solberg-regjeringen bygger ned arkiv-Norge, og vi brukte ord som løftebrudd og alvorlig tilbakeslag for hele arkivsektoren. Det er ingenting i forrige ukes forslag til statsbudsjett for 2015 som tilsier at vi har endret syn. Så langt vi kan se blir verken støtteordningene eller privatarkivarbeidet styrket, slik regjeringspartiene var klare på da de var i opposisjon. Men det bør kanskje ikke overraske noen. **Det tredje** jeg vil trekke frem er synliggjøring. Og kanskje henger disse tre punktene sammen. Og kanskje har vi noe å lære av andre sektorer.

Punkt 1: Privatarkivarbeidet

Alle her er vel helt enig i at privatarkiver er viktig. Og alle vet sannsynligvis at de fleste privatarkiver i Norge fortsatt befinner seg i privat eie, og ikke i arkivinstitusjoner. Innsamling av privatarkiver er derfor svært viktig, og for å få til det er det en viktig faktor som teller: **penger**. Finansieringen kan gjerne skje via et spleiselag mellom ulike aktører, men det viktigste er at pengene er der. Ikke nødvendigvis hvor de kommer fra. Vi ønsker oss penger i form av driftsstøtte, og så må prosjektstøtte komme i tillegg. Det trengs en økonomisk forutsigbarhet som gjør det mulig å opprettholde kontinuitet og gjennomføre prosjekter over tid. Situasjonen rundt privatarkivarbeidet oppleves i dag som svært uforutsigbar, og med en klar mangel på en overordnet strategi. Derfor er det arbeidet som gjøres i regi av SAMDOK-

prosjektet så viktig, der det skal utarbeides en ny strategi for privatarkivarbeidet i Norge. Men, vi må ikke glemme, at uten penger får vi gjort svært lite.

En annen problemstilling som må nevnes er arbeidet knyttet til bevaring av elektronisk skapte privatarkiver. Dette er nå ivaretatt i SAMDOK-prosjektet, og privatarkiver som skapes i dag finnes ikke nødvendigvis på papir slik mange har vært vant med, og det er et klart behov for økt kompetanse på dette feltet. Det må utvikles metodikk og fellesløsninger.

Jeg har også lyst til å nevne en ting til, og det gjelder hvordan arbeidet med både bedriftsarkiver og foreningsarkiver skal organiseres. Etter å ha vært på et studiebesøk til Sverige i fjor høst ser jeg at bl.a. svenskene har tenkt annerledes enn oss når det gjelder organisering av denne type arkiver. Kanskje er vi her hjemme modne for flere lokale og regionale sentre for næringslivsarkiver eller for foreningsarkiver? Og kanskje vil det da være lettere å få finansiering på plass.

Punkt 2: Støtteordninger for arkivsektoren

LLP var i mange år vært en sterk pådriver for opprettelsen av en støtteordning for privatarkiver. Denne ble endelig realisert i 2010, og har ført til mange gode prosjekter som høyst sannsynlig ellers ikke ville ha blitt realisert. For svært mange av LLP sine medlemmer er generelt støtteordningene kjempeviktige, og den eneste muligheten for å realisere prosjekter. Støtteordningene har til nå har vært forvaltet av Kulturrådet, men er foreslått overført til Arkivverket fra neste år. LLP er for øvrig skeptisk til dette, og mener at faglige og utviklingsorienterte direktoratsoppgaver fortsatt burde ha ligget i Kulturrådet. Men sånn blir det ikke. Størrelsen på støtteordningene er fortsatt minimale ifht behovet, og det trengs rett og slett mer penger. Ifht 2013 så er støtteordningene sunket fra ca 36 til 30 millioner.

Punkt 6: Synliggjøring

Synliggjøring, ja. Eller markedsføring, ville noen ha sagt. Å skrike høyt, ville kanskje andre ha sagt. Uansett hva vi gjør på de fleste områder av livet så krever det oppmerksomhet. Fra noen eller fra noe. Arkivene er ikke noe unntak. Og her har arkiv-Norge vært lite synlige i lang tid. Så lenge jeg har jobbet med arkiver – siden 1998 – har det etter min mening vært lagt ned alt for lite arbeid for å synliggjøre arkiv som en samfunnsomfattende og viktig aktivitet. Vi har ikke klart å gjøre arkivene interessante nok for samfunnet rundt oss, og kanskje er det årsaken til at vi sliter med støtteordninger og ressurser i denne sektoren.

Nå skal ingen misforstå dette dit hen at arkiv-Norge ikke har lyktes, for det finnes mange eksempler på at man har fått oppmerksomhet rundt ulike arkivprosjekter og tiltak rundt omkring. Både nasjonalt, regionalt og lokalt. Men fra dette til å få fokus på arkiv som en av grunnpilarene i det norske samfunn, og til å være med å prege samfunnsdebatten – det har vi ikke klart. Våre to foregående riksarkivarer var utmerkede i sin rolle, men nesten ingen utenfor et ganske snevert arkivmiljø visste hvem de var. Inga Bolstad har jo selv innrømmet at hun ikke kjente sin forgjengers navn. Uten forkleinselse for verken Inga eller Ivar! Arkiv settes ofte i samme bås som bibliotek og museum, og både biblioteks- og museumssektoren har klart å synliggjøre sine sektorer i langt større grad enn arkivsektoren. Kanskje vi har skreket for lavt? Eller er det de andre som har tatt for mye Møllers tran?

LLP mener at vi har en felles utfordring i det å synliggjøre det vi driver med. Kall det gjerne en markedsførings- eller synlighetsplan. Vi må være "på", vi må være der når det skjer noe, vi må være premissleverandører til samfunnsdebatten og vi må vise hvorfor arkiv er så viktig. LLP mener også at Riksarkivaren har en sentral rolle i dette arbeidet, men er også klar på at alle aktører i arkivlandskapet må virke sammen; arkivinstitusjoner, arkivorganisasjonene, enkeltpersoner og fagmiljøene.